

VVB BACHTEN DE KUPE

VVB-Roets-ronde van ons geheugen
zaterdag 30 april 2022

MEETJESLAND II

Concept: Gaby Vandromme – Lut De Vriese

Jan Ghyselen

Gids: André Bollaert

Guido Moons

Arnold Strobbe

Documentatie: Jan Ghyselen

Zetel: Erfgoedhuis “Bachten de Kupe” Leopold II-laan 8670 Oostduinkerke
Contact: vvbbachtendekupe@icloud.com

DEELNEMERSLIJST (afgesloten op 23.4.22)

Beddeleem Ludwina
Boons Jos en Chris Van den Broeck
De Graeve Hilde
De Poorter Wim
De Prins Frans en Monique Robert
Deplancke Annie
Derenette Lambert en Linda Renette
Deweert Jan en Anna Decraene
Dhaene Renau en Annemie Landuyt
Dhondt Urbain en May Broeckx
Erauw Pascal en Annemie Rawoens
Ghyselen Jan
Heylen Thérèse
Jacobs Herman
Lievens Joseph en Rita Roelandt
Maes Lucien en Moniek Albers
Penel Michel
Van de Vijver Frank en Christine Depoorter
Van Rie Flor en Chris Vanheste
Van Woensel Sylvain en Lut Wille
Vandenbossche André en Trees Hertoghe
Vandromme Gaby en Lut De Vriese
Volckaert Willy en Jeannine Herrezeel

Voorwoord Roets'Ronde II

Eindelijk zijn we (min of meer) bevrijd van het Coronaspook dat ons meer dan twee jaar verhinderd heeft om ons als “normale” mensen te gedragen.

Eindelijk kunnen we een vervolg breien aan onze VVB Roets'Ronde die we in april 2019 zijn begonnen en zowel in 2020 als in 2021 moesten verdagen.

Corona-einde goed, hopelijk alles goed?

Welkom dus op onze tweede VVB Roets'Ronde .

En zeer zeker welkom aan alle deelnemers die voor de eerste maal onze VVB-familie vervoegen.

In de eerste Roets'Ronde (2019) deden we het noordelijk Meetjesland aan, Eeklo en het Krekengebied. We hielden halt bij enkele gedenkwaardige figuren uit ons Vlaams verleden zoals Karel Ledeganck en Jan Frans Willems (Eeklo), Victor De Lille in Maldegem en Hippoliet Van Peene die ons de “Vlaamsche Leeuw” schonk.

Wie in 2019 deelnam zal zich ook lekkerbekkend het weldadig palingmenu van de Roste Muis herinneren...

Dit jaar vervolgen we onze Ronde en zakken we af naar het zuidelijk Meetjesland en proeven we reeds het Leieland.

We zullen kennis maken met Flor Grammens in Bellem, met Guido Gezelle aan het kasteel van Poeke. We voelen het Gezin van Pamel in het jeugdhuis van Cyriel Buysse in Nevele en zien de buurt waar de geëmancipeerde zusjes Virginie en Rosalie Loveling opgroeiden.

En natuurlijk bieden we jullie ook een voortreffelijk driegangenmenu aan in de landelijk gelegen “De Lieve's bistranoom” (Belsele/Evergem).

Ik dank de eminente gidsen Guido Moons, ere-voorzitter van de VVB (in Bellem), Arnold Strobbe (in Poeke) en André Bollaert (in Nevele), voor hun deskundige begeleiding en duiding.

Maar zeker ook een diepe buiging voor het werk van onze “documentalist” Jan Ghyselen.

Volgend jaar varen we het Leieland af. Tussen Gent, Latem en Zulte liggen pareltjes van ons Vlaamse Erfgoed en culturele rijkdom.

Ten slotte dank aan de uitgever van de weekkalender “de Roets” die ons toelieten dat we konden putten uit hun archieven.

Namens het bestuur
Gaby Vandromme

Programma

Voormiddag

- ° In Aalter midden een oase van rust bevindt zich, omgeven door hoge bomen, het Biezemhof. We houden er halt voor een licht ontbijt:
 - Koffie en croissant, boterkoek
- ° Bellem:
 - kerkhof: - hulde aan Flor Grammens gebracht door Guido Moons
 - bloemlegging, ook bij het Heldenhuldezerk van Octaaf De Groote
- ° Poeke:
 - kasteelpark – kasteel: bezoek met uitleg door Arnold Strobbe
 - kerkplein: aandacht voor gedichten van Guido Gezelle en Hendrik Vandoorne over hun liefde voor Poeke. Opnieuw is het Arnold die ons mee sleept in zijn enthousiasme
- ° Belzele:
 - aandacht voor Basiel De Craene en herinneringen aan Wilfried Martens (op bus).

12.30 u. – 14.15 u. Middagmaal in “de Lieve’s Bistronoom”

de Lieve is een kanaal gegraven in 1251 van het Gravensteen in Gent tot bij Het Zwin bij Damme. Vandaar

Namiddag

- ° Nevele:
 - uitleg over Basiel Decraene en zijn ooit befaamde “Vlaamse Poëziedagen” oren spitsen op de bus
 - literaire verkenning: Cyriel Buysse en de zusters Rosalie Virginie Loveling
 - wandeling
 - jeugdhuis Cyriel Buysse -> uitzonderlijk mogen we binnen in deze privé-woning. In dit decor gidst de heer André Bollaert ons door het werk van Buysse en Loveling
- ° Ursel:
 - Drongengoedhoeve: avondversnapering
- ° Oostduinkerke – Koksijde – Veurne: veilig terug thuis

Tijdens de busrit flirten we met de grens van twee landstreken. Af en toe ‘springen’ we haasje over met de streekgrens van het Meetjesland en de Leiestreek. Een deeltje van de Leiestreek pakken we volgend jaar aan. We kijken er reeds naar uit...

Fotobron: videoreportage.be; openmonumenten.be; geschiedenisvanaalter.be; inventariserfgoed.be; nieuwsblad.be; nl.wikipedia.org
familiekundevlaanderen-meetjesland.org; meetjesland.be; jrgndwvr.be; andreasboel.be

Meetjesland (algemene info)

Het Meetjesland is een regio in het noordwesten van de Vlaamse provincie Oost-Vlaanderen. Het is de landelijke regio tussen de steden Gent en Brugge. In het noorden grenst het aan het Nederlandse Zeeuws-Vlaanderen, in het westen aan de provincie West-Vlaanderen en in het oosten en zuiden aan de regio Gent en het Waasland. Het Meetjesland is één van de officieel erkende Vlaamse regionale landschappen. Het is ook één van de meer toeristisch gerichte regio's in Oost-Vlaanderen.

Het Meetjesland heeft Eeklo als centrumstad. De streek heeft een uitgesproken agro-voedingskarakter en kenmerkende cultuurlandschappen. In het noorden vindt men polders met verschillende waterlopen en krekens en in het zuiden bosrijk gebied.

Watervliet (later heropgebouwd), *Terpiete*, *Wevelswaele*, *Koudekerke en Roeselare*, in het noorden van het Meetjesland, verdwenen onder opeenvolgende overstromingen in de 14e en 15e eeuw.

Etymologie

Er gaan verschillende legendes rond over waar de naam Meetjesland zou vandaan komen. Eén ervan spreekt over een doorreis van keizer Karel V. Uit angst voor de seksuele appetijt van de keizer verborgen de inwoners hun dochters. De keizer zag alleen oude vrouwen (meetjes) die zaten te spinnen voor hun deur. Dit zou de keizer de uitspraak ontlokt hebben dat dit het land was van de meetjes. Een andere verklaring is dat de naam wijst op de lange smalle reepjes grond (meetjes) die typisch voor de streek zijn. Ze werden systematisch afgegraven voor het winnen van turf.

De meest plausibele verklaring houdt verband met de enorme lijnwaadproductie in het Meetjesland van de 17e en 18e eeuw. Gent was in die tijd immers één van de belangrijkste lijnwaadmarkten van Vlaanderen. In Waarschoot waren er bijvoorbeeld 821 wevers actief, in Lovendegem 800. Om één wever aan het werk te houden waren minstens vier spinsters nodig. Spinsters waren vaak vrouwen, moeders en meetjes. Bij goed weer spon men buiten voor de deur, waardoor die meetjes heel zichtbaar waren.

De verklaringen hiervoor zijn echter volksetymologie. De woordafleiding is simpelweg de benaming voor een stuk bouwland met sloten en in dit geval is het een toponiem geworden. Zie ook het Woordenboek der Nederlandsche Taal: *Kleine slooten, die men meetgoten, meedgoten, metgoten, meyntgoten of groene goten of ook dwarsgruppels noemt, Misschien ook in den naam van het Meetjesland, eene streek in het noorden van Oost-Vlaanderen.*

Geografie

Kreken en polders

Het noorden van het Meetjesland is een krekengebied. Vooral in de gemeenten Sint-Laureins en Assenede bevinden zich veel kreken. Deze kreken zijn restanten van grote overstromingen die het land overspoelden vanaf de 12e eeuw. Opvallend is dat de kreken vaak een rechtlijnige vorm hebben, of hoekig van richting veranderen. Dat komt doordat de overstromingen een bestaand tracé van grachten en aangelegde wegen volgden. Die watergangen erodeerden en verbreedden door het sterk instromende water en de weggetjes die naast de watergangen liepen verdwenen uiteindelijk. De grootste kreek van de regio is de Boerekreek, een waterplas van zes kilometer lang met een groot beschermd natuureservaat en het Provinciaal Centrum De Boerekreek.

In dit gebied komen ook een aantal wielen voor. Een wiel is een soort oppervlaktewater, dat altijd naast een dijk ligt en ontstaat door dijkbreuken. Deze wielen werden niet gedempt omdat zij te diep waren. Men legde er liever een dijk, een zogenaamde vingerling omheen. In zowel Assenede als Sint-Laureins vindt men verschillende voorbeelden van dergelijke bodemloze putten.

Kanalen

Het uitzicht van het Meetjesland wordt ook sterk bepaald door kanalen. Het Kanaal Gent-Brugge zorgt al sinds de middeleeuwen voor een verbinding tussen de voornaamse Vlaamse steden Gent en Brugge. Het kanaal werd in de loop der eeuwen verbreed voor grotere binnenschepen en hier en daar werd het traject rechtgetrokken. Bij die afgesneden bochten ontstonden natuurgebieden.

Een tweede kanaal is het Schipdonkkanaal. In 1842 begonnen de graafwerken voor dit kanaal, dat overtollig Leiewater naar de Noordzee leidt. Toen vlasboeren hun vlas nog in de Leie te roten legden, verspreidde het water van het Schipdonkkanaal een kwalijke geur. Om die reden kreeg het Schipdonkkanaal de bijnaam de Stinker.

Het Leopoldkanaal dat vanaf Maldegem parallel loopt met het Schipdonkkanaal werd de Blinker genoemd. Dit kanaal werd van 1846 tot 1848 uitgegraven. Het kanaal is 43 kilometer lang en verbindt het Meetjeslandse polderdorp Boekhoute met Zeebrugge. Dankzij dit kanaal kwam er een eind aan de waterrellende en de steeds opnieuw terugkerende moeraskoorts in de polders.

Vandaag zijn deze drie kanalen met hun fraaie bomenrijen zeer in trek bij fietsers.

De Lieve is het oudste kanaal van Vlaanderen. Het werd reeds in de dertiende eeuw gegraven om Gent met de zee te verbinden. Het kanaaltje werd gebruikt door platbodems die getrokken werden door dieren of mensen vanop het zogenaamde trekweg. Toen het Zwin begon te verzanden, verloor de Lieve haar functie. Vandaag is de Lieve een natuurgebied, het jaagpad wordt vandaag enkel nog door fietsers en wandelaars gebruikt. De Sassevaart was de voorloper van het huidige kanaal Gent-Terneuzen. Twee eeuwen jonger dan de Lieve, maar gegraven met dezelfde bedoelingen.

Bossen

In het centrum van het Meetjesland vindt men heel wat uitgestrekte bossen. Het belangrijkste en grootste bos is het Drongengoed. Samen met de aangrenzende heide, het Maldegemveld, vormt dit gebied het grootste aaneengesloten bosareaal van de provincie Oost-Vlaanderen. Het bos is een restant van de uitgestrekte bosgordel die in de middeleeuwen Brugge en Gent verbond. In het midden van het Drongengoed ligt de Drongengoedhoeve, een abdijhoeve die door de Norbertijnen gebruikt werd om vooral in de 18de eeuw bos te ontginnen. Nu is de Drongengoedhoeve een bezoekerscentrum.

Ten noorden van het Drongengoedbos ligt het Maldegemveld, een heidegebied beheerd door Natuurpunt. In een uitloper van het Drongengoedgebied ligt het Keigatbos dat ook beheerd wordt door Natuurpunt. De Lembeekse bossen (en het aansluitende Bellebargiebos) vormen een deels versnipperd bos. Het ligt verspreid over het grondgebied van Lembeke, Waarschoot en Oosteeklo.

In Eeklo ligt het provinciaal domein het Leen, het strekt zich uit over 265 hectare. Naast het bos is er ook een arboretum met meer dan 7000 houtachtige gewassen en vaste planten.

Het Drongengoedbos, Het Leen en het Bellebargiebos zijn Europees beschermd als onderdeel van Natura 2000-gebied.

In Aalter liggen (op de grens met Beernem in West-Vlaanderen) de bosgebieden Hooggoed en De Vaanders die de verbinding vormen met het Bulskampveld.

Toerisme

Het Meetjesland profileert zich als een rustige plattelandsregio, dicht bij de Noordzee en vlak bij de cultuursteden Gent en Brugge. Het is in trek als fiets- en wandelregio.

Het fietsknooppuntennetwerk van het Meetjesland is 790 kilometer lang. Langs een van de routes liggen de molens van het Meetjesland. Soms is enkel een kale stenen molenromp overgebleven, soms is de molen nog helemaal bewaard. In Ertvelde kan men een authentieke rosmolen zien. In Knesselare staat dan weer de Pietendriesmolen, de oudste staakmolen van de streek. De molen is nu en dan nog in dienst.

De Gerardsmolen in Evergem wordt ook nog gebruikt. De bossen, kanalen en kreken vormen een decor voor het fietsen en wandelen. Sinds 2010 heeft het ook een officiële feestdag, 21 juni. Op deze dag worden er doorheen het hele Meetjesland activiteiten georganiseerd door de verschillende gemeenten en handelaars. In het zuiden van het Meetjesland zijn meerdere kastelen te vinden, waaronder het Kasteel van Poeke in Poeke of het kasteel van Dons de Lovendeghem. In Wachtebeke bevindt zich een Vierschaar uit de 16e eeuw.

Cultuur

Literatuur

De bekendste schrijver van het Meetjesland is Cyriel Buysse. Hij werd, net als Virginie Loveling geboren in Nevele. Het museum Rietgaverstede in Nevele is deels gewijd aan Cyriel Buysse en Virginie Loveling. Andere schrijvers zijn: Karel Lodewijk Ledeganck, Basiel De Craene en Pieter Ecrevisse

Streekproducten

De Augustijn is het bekendste bier van het Meetjesland. Het bier wordt gebrouwen in Brouwerij Van Steenberge in Ertvelde. Andere bekende bieren die daar gebrouwen worden, zijn Piraat en Gulden Draak.

Een lekkernij die onder meer in Eeklo gemaakt wordt, is de Cuberdon. In Nevele wordt nougat gemaakt.

De oudste jenever van België is de Jenever van Hoorebeke die oorspronkelijk in Eeklo gebrouwen werd. Ook vandaag nog wordt de jenever gebrouwen (in Deinze) volgens het aloude recept uit 1740 van de Eeklonaar Pieter Van Hoorebeke. In Maldegem wordt de zoete aperitiefwijn Pomme Charelle op ambachtelijke wijze gemaakt.

Volkssport: De volkssport bij uitstek in het Meetjesland is het krulbollen.

Het Meetjesland

Gemeenten

- **Aalter**
- Assenede
- Eeklo
- **Evergem**
- Kaprijke
- **Knesselare**
- Lovendegem
- Maldegem
- **Nevele**
- Sint-Laureins
- Waarschoot
- Wachtebeke
- Zelzate
- Zomergem

Regio in [België](#)

Situering

<u>Gewest</u>	 Vlaanderen
<u>Provincie</u>	 Oost-Vlaanderen
<u>Coördinaten</u>	51°10'NB, 3°30'OL

Algemeen

<u>Oppervlakte</u>	646,42 km²
<u>Inwoners</u> (2007)	164.039

Foto's

Meetjesland, wat is dat eigenlijk voor een woord?

Verschillende legendes en verklaringen worden geopperd. De ene al wat gekker dan de andere of misschien steekt in één van hen wel een grond van waarheid. Maar welke is nu de juiste?

Verklaring 1: we waren keizer Karel te slim af

Deze eeuwenoude legende fluisterden mijn leerkrachten van de lagere school: Keizer Karel V was op doorreis in onze streek. Volgens de geruchten had Karel een zwak voor jonge vrouwen en hield hij er heel wat minnaressen op na. Uit angst voor dat aanstormende testosteron verborgen de inwoners hun dochters. Toen Karel door de streek (meer bepaald Zomergem en Waarschoot) trok, spotte hij dus geen jonge vrouwen ... maar oude meetjes. Hij doopte de streek smalend tot 'land van de meetjes'. De snoeper.

Verklaring 2: de meetjes veroverden het straatbeeld

Een variant op de eerste verklaring, die plausibeler is: in de 17de en 18de eeuw bloeide de linnenproductie in de streek. Duizenden wevers waren er aan de slag. Maar het waren de vrouwen die de draad spinden. Een werkje dat vooral oudere dames deden, het liefst buiten op de stoep. Zo werden de spinnende meetjes het gezicht van deze streek. En dat bracht de term 'Meetjesland' mee.

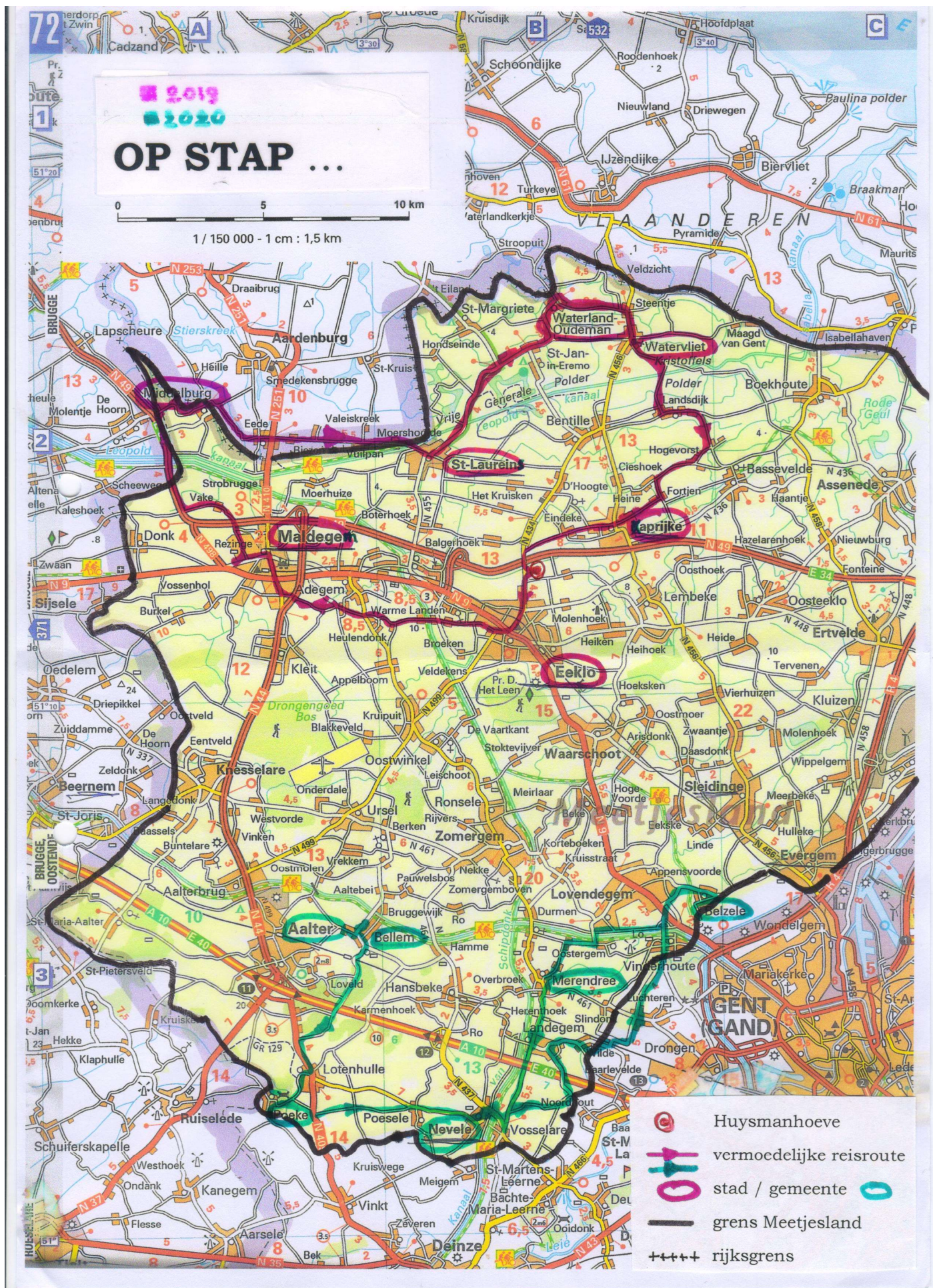
Verklaring 3: we waren middeleeuwse turfwinners

Denkt u aan de middeleeuwen? Dan dansen ridders en jonkvrouwen voor uw geestesoog. Maar in het Meetjesland woonden ... turfgravers. Voor de ontginning verdeelden onze voorouders het land in stroken, die we ook 'meten' zouden hebben genoemd. Vandaar 'het Meetjesland'.

Verklaring 4: Misschien moet het allemaal wat minder ver gezocht. Maar is een meet gewoon een stuk bouwland met sloten.

Maar hopen we niet allemaal stiekem op verklaring 1?

Wat de verklaring ook mag zijn, in dit Meetjesland ontdek je een onbekend, misschien wel onbemind stukje Vlaanderen. Ver weg van de drukte. Met uitgestrekte bossen in het zuiden en een uniek krekengebied in het noorden. Knotwilgen, riethagen en imposante waterpartijen sieren het landschap. Niet onbelangrijk ... je kan je er ook culinair laten verwennen in één van de typische palinghuizen. Misschien speel je ook wel een spelletje krulbol, dé volkssport van de streek.

Bellem

De gemeente is 1227 ha groot telt zo'n 1500 inwoners en ligt in de Vlaamse Zandstreek. Tot in de 18de eeuw bleef Bellem schaars bebouwd. De parochie zou gesticht zijn circa 1240. De naam Bellem wordt pas de eerste maal vermeld in 1291 in de rekeningen van de baljuw van de Oudburg van Gent waartoe de gemeente bestuurlijk en fiscaal behoorde.

Vrij belangrijk voor de lokale geschiedschrijving was het graven van de Brugse Vaart (1613-1623). Naast haar militaire functie in de 17de eeuw als verdedigingslinie, met twee forten, tegen de Hollandse troepen, was zij vooral economisch van belang. Bellem werd den ook zwaar getroffen bij de invallen van de Hollanders en de Fransen.

Het kleine dorpscentrum ten zuiden van de gemeente wordt beheerst door de heropgebouwde gotische parochiekerk met omringend kerkhof. Vlak voorbij de ingang van het kerkhof ligt onder een mooi en sprekend gebeiteld grafsteen zijn beroemdste en wellicht ook beruchtste inwoner : 'schilder' **Flor Grammens**. (de Roets 2013/17)

Grafzerk Flor Grammens in Bellem

In het tweede deel van de 'Nieuwe Encyclopedie van de Vlaamse Beweging' lezen we onder een foto: *"Flor Grammens op stap als "het gramme schilderke". In januari 1937 begon Grammens aan zijn herhaaldelijk aangekondigde 'zuiveringsactie'; in Edingen en omliggende gemeenten overschilderde hij onwettige Franstalige straatnaamborden. Hij liet zich voortdurend verbaliseren of zelfs opsluiten. Zijn actie kreeg na enige tijd geweldige weerklank, in het bijzonder bij de Leuvense studenten"*

Aan het graf van Flor Grammens (+ 1985) schetst Guido Moons, gepikt en gemazeld in de Vlaamse Beweging, op een enthousiaste en meeslepende de betekenis van 'het schilderke' voor de Vl.Beweging.

Met een klein gebaar herdenken we de voorvechter in de taalgrenspolitiek en de Vlaamse beweging. Een bosje bloemen op zijn grafsteen tekent onze erkentelijkheid.

Flor Grammens

Op datzelfde kerkhof ligt soldaat Octaaf De Groote begraven onder een heldenhuldezerkje. Dit slachtoffer van WO I krijgt ook even onze aandacht. Een bloem symboliseert onze groet.

Florimond Grammens wordt op 13.04.1899 in Bellem geboren als zoon van Frederick Grammens en Maria Gelaude, beiden van boerenafkomst. In 1910 verhuist het gezin naar Aalter. Hij studeert aan het toenmalig Franstalige Sint-Vincentiuscollege van Eeklo en vanaf 1915 aan de Bisschoppelijke Normaalschool van Sint-Niklaas, een brandpunt van de Vlaamse Beweging, waar hij in 1919 het diploma van onderwijzer behaalt. Hij wordt leraar aan het college van Kortrijk en in 1920 leraar in Ronse, waar hij blijft tot 1929. Waarom Grammens in de taalgrensproblematiek belandt, hoe hij zijn daad van verzet consequent aanhoudt en welke problemen hij ondervindt, vertelt Guido en lees je hiernaast in de Roetskalender van 2013.

Flor Grammens

Een nieuwe Vlaamse schilderschool

1899 - 1985

*'Goed Frans leren, manneke, anders komt g' er niet!'
Dag na dag lepelt zijn vader-rijkswachter hem dat
in. De verslagen die vader Grammens in Knokke,
Poperinge en in de streek van Menen opstelt, moet hij
allemaal in het Frans schrijven.*

Vanuit Aalter belandt Flor in het Franstalig college in Eeklo. Dan wordt het de normaal-school in Sint-Niklaas en in Ronse staat hij voor de eerste keer voor de klas.

Maar als meester Grammens zijn belastingen weigert te betalen omdat hij een Frans belastingformulier krijgt, kijken ze in de school vreemd op. En als hij weigert om te gaan stemmen omdat hij een tweetalig drukwerk krijgt, kijken ze nog vreemder op. Zo iets doet een leraar toch niet ...

Als de kleine man, die geen Frans kent, onrechtvaardig behandeld wordt en als de taalwet met de voeten wordt getreden, staat Grammens op. Overal geeft hij meetings. In Ronse stijgt het ledenaantal van het Davidsfonds zelfs van 60 naar 600. Als de 'sjampetter' na de mis de burgers inlichtingen geeft, springt Flor op de steen: 'Mensen, ziet g' hier achter u AVIS staan? En verstaat ge dat? Nee? Daar staat wat ge niet moogt doen of ge wordt gestraft. Maar 't staat er wel in een vreemde taal. Da's tegen de wet.' Binnen de minuut heeft meester Grammens ze mee ... Nee, ze gaan zich niet laten doen.

Op een dag komt de commandant van de gendarmerie ertussen: 'G' hebt gij geen toelating om in het openbaar te spreken.' 'Maar commandant, gij hebt hier heel den tijd geïnteresseerd staan luisteren, dus dacht ik dat het mocht, he ...'

De bourgeoisie wordt onrustig en de *Libre* protesteert: 'Grammens voert de eentaligheid in gerechtszaken in en wij zullen hiervan de dupe worden. Stop die man!'

In 1937 verschijnt Flor in Edingen als 'wittekielschilder' met verfpot en ladder om

Foto: © ADVN, Antwerpen

de Franstalige straatnaamborden en wegwijzers te overschilderen. Zo pakt hij heel Vlaanderen aan. Op één nacht 'bewerkt' hij samen met studenten de plaatsnaamborden van 120 spoorwegstations

en veel elektriciteitsdiensten. Zelfs de onderschriften onder de portretten van de parlementsvoorzitters in het parlement moeten eraan. Ze schrijven massaal brieven naar onthutste gemeentebesturen.

Grammens lokt bomvolle zalen met honderden vlammeende lezingen. Alles wat tegen de taalwet is, laakt hij.

Op een congres van de *Katholieke Landsbond* verschijnt hij met witte kiel en pet, en wordt hij fors toegejuicht. Met felicitaties van Gaston Eyskens en Frans van Cauwelaert erbovenop.

Al is Grammens tijdens de Tweede Wereldoorlog bewust anti-Duits toch vliegt hij de bak in. Hij is immers 'staatsgevaarlijk'. Na jaren laat men hem vrij als hij belooft 'de wetten van het Belgische volk te eerbiedigen'. Waarop hij de minister per brief antwoordt: 'Ik heb nooit iets anders gedaan.'

Vlaanderen stichtte een Grammensfonds
en Nederland een Grammensstichting.

De Roets

Poeke

Poeke is de kleinste fusiegemeente van Aalter (een kleine 600 ha en geen 600 inwoners). De oudste vermelding treft men aan in 1139 als Pocirca, gemeentenaam ontleend aan de Poekebeek, een bijriviertje van de Durme. Dit waterloopje is gelegen in een ondiepe depressie tussen de hoogterug van Aalter en het zandleemplateau van Tielt. Poeke groeit rond het heerlijke **kasteel van Poeke** (de Roets 2013/28) waar in de eerste helft van de 12de eeuw reeds heren van Poeke wonen. De kasteelheren bleven tot in de 20ste eeuw in grote mate het dorpsleven beheersen.

Poeke is tot vandaag een typisch landbouwdorp gebleven. **Het kasteelpark** blijft het belangrijkste beeldbepalend element van het landschap en het dorpsgezicht in Poeke.

Zicht op een gedeelte van de tuinen van het kasteelpark in Poeke

De tuinen van het kasteel zijn op zich reeds een bezoek waard. Het park is 53 ha groot. De voortuin is aangelegd in Franse stijl. De Engelse tuin achter het kasteel toont een stervormig lanenpatroon. In het bosgedeelte heeft een aantal uitheemse boomsoorten zich erg goed aangepast aan het terrein. Op de lagergelegen bosbestanden tref je zwarte els; gewone es; zomereik; wilg; linde; hazelaar en haagbeuk aan. Het volledig onderkeldert waterkasteel dateert in de kern van 1750. Na aanpassingen in 1872 krijgt het uiteindelijk zijn huidige uitzicht in rococostijl. Maar het had heel wat wijzigingen ondergaan van een verwoeste burcht in 1452 over een eeuw later een heropbouw en tussen 1658 en 1671 een grondige ‘make-over’. Maar over het kasteel zijn geschiedenis en zijn park is nog heel wat meer te vertellen. Daarom hebben we er ook iemand bij gehaald die van wanten weet: de heer *Arnold Strobbe*. Arnold is een bijzige bij, om maar iets te noemen: lid van de heemkundige kring “Het Land van Nevele”; mede-auteur van het dialectwoordenboek Zuid-West Meetjesland; auteur van een biografie over Hendrik Van Doorne en niet te vergeten, lid van de VVB.

Kasteel van Poeke

romantisch kasteel in "de bossen van Vlaanderen"

© Foto: Dhr. Tom Beuckels

Kastelen zijn er genoeg in Vlaanderen. Misschien zelfs te veel als je ziet hoeveel er belabberd bij staan. Een van die kastelen, aan de buitenkant fraai ogend en binnenin deels behoorlijk gerestaureerd, is dat van Poeke. Op de grens van Oost- en West-Vlaanderen. Het is omgeven door een ruim 50 hectare groot parkbos. Doorsneden met wandelpaden en het hele jaar toegankelijk. Een pluspunt!

Een kasteel met een geschiedenis, een bewogen geschiedenis. Al van in de eerste helft van de 12de eeuw wonen er de heren van Poeke. Chic volk. Als de laatste barones in 1955 sterft, is 't uit met 't chic volk. Madame de barones heeft geen rechtstreekse erfgenamen.

Omdat het kasteel strategisch erg goed gelegen is, halfweg tussen Gent en Brugge, speelde het een belangrijke rol in de vele conflicten tussen de graven van Vlaanderen en de Gentenaars. Een eerste keer gebeurde dat onder de graaf van Vlaanderen, Lodewijk van Male.

Poeke heeft nog een tweede kasteel. Het werd opgetrokken in de dorpskom door de adellijke familie die het échte grote kasteel uit geldnood had moeten verkopen. In de volksmond werd de nieuwbouw 't Kasteelke' gedoopt.

Driekwart eeuw later veroveren de Gentenaars het kasteel van Poeke. Het is een van de drie kastelen die ze inpalmen om Filips de Goede, de grote hertog van het Westen, buiten de stad Gent te kunnen houden. Maar de machtsgeile Filips wil Gent inpakken. Coûte que coûte.

Het is juli 1453 en Poeke slaapt. In geen tijd omsingelen en overrompelen Filips' grimmig gedreven troepen het kasteel. Bazuinen schallen. Boergondiës vlag wapert op de toren. De soldaten van het Gentse garnizoen worden opgeknoopt. En het kasteel zelf wordt met de grond gelijk gemaakt.

Een anoniem auteur vertelt dat allemaal in een uitvoerig prozawerk. En ook hoe Jacques de Lalaing, 'Le Bon Chevalier', een van de beste ridders van zijn tijd, er op een lamentabele manier aan zijn einde komt. Gedood door een toevalstreffer. Vermoedelijk achtte hij zich onkwetsbaar. Dat hadden die ridders wel meer.

Een miniatuur van Poeke, in dat boek over Jacques de Lalaing, laat een fraaie middeleeuwse burcht zien. Pas anderhalve eeuw na de verwoesting wordt het kasteel heropgebouwd. En daarna nog een paar keer ingrijpend verbouwd.

Vandaag is het kasteel eigendom van de gemeente Aalter. Het wordt gebruikt voor allerlei culturele activiteiten. Goed twintig jaar geleden werd er een deel van de populaire televisiereeks De Bossen van Vlaanderen opgenomen.

Guido Gezelle was goed bevriend met een Poekenaar, die zelf kind aan huis was bij de kasteelheer. Gezelle zal wel aan het park van Poeke hebben gedacht toen hij dichtte:

*' Poucke, Poucke, uw boomgewelven
Deên zoo'n deugd aan 't herte mijn,
Als, bij God en bij mij zelve,
'k mocht in uw waranden zijn!'*

Poeke trekt niet alleen onze aandacht vanwege zijn kasteel. Ook poëzie wakkert onze nieuwsgierigheid aan. Niemand minder dan dichter **Guido Gezelle** (de Roets 2006/47) is er kind aan huis bij de familie Van Doorne. Het klikt met zoon Hendrik die ook geestelijke en dichter wordt.

Op 13 september 1914 sterft in het ouderlijk huis de 73-jarige priester-letterkundige **Hendrik Van Doorne** (°1841)

Hendrik maakt in het college in Roeselare kennis met priester-dichter Guido Gezelle. De collegeleraar herdoopt Van Doorne reeds in de eerste schooldagen tot 'Pouckske', een bijnaam die blijft. De sympathie die hieruit spreekt, weerspiegelt zich ook in een levenslange vriendschap.

Gezelle hecht zich aan de katholieke en Vlaamsgezinde familie en komt herhaaldelijk bij de Van Doornes aan huis.

Aangewakkerd door een sfeer van bekering in de West-Vlaamse colleges trekt Hendrik als jonge priester naar Engeland in 1865. Ondanks zijn verblijf in Engeland blijft hij literair actief.

Hendrik Van Doorne (1841-1914),

verdwenen) ouderlijke huis in Poeke. Die laatste gedenkplaat (die er komt onder impuls van de VTB-VAB) is nog bewaard.

In de winter van 1901 verlaat Hendrik Van Doorne Engeland en komt terug naar Poeke. Hij was toen uiteraard een van de notabelen in het landelijke dorp. Hij houdt zich vooral ook bezig met het schrijven van memoires. Voor de Gezelle-biografen tekent hij heel wat nuttige informatie op en geeft interessante documenten door. Van Doorne wordt door hen beschouwd als een van de intimi van de West-Vlaamse figuur.

Een kankergezwel teistert de laatste levensjaren van Hendrik. De Duitse troepen zijn nog volop bezig aan hun opmars als hij in september 1914 overlijdt. Door deze omstandigheden wordt deze vooraanstaande Poekse burger zonder al te veel plichtplegingen begraven. Hij krijgt een gedenksteen in de (intussen ontoegankelijke) kapel in 'Van Doornes bos' en aan het (inmiddels

Dat we goed zitten met de heer Strobbe en hij over priester-dichter Van Doorne heel wat afweet, lezen we in onderstaand (aangepast) artikeltje:

“In oktober 2017 publiceert Arnold Strobbe de biografie *Hendrik Van Doorne. Een leven in en uit de schaduw van Gezelle*. Deze leerling en vriend van Guido Gezelle is niet geheel vergeten in Aalter. Er verschijnen een aantal bijdragen over deze man in de heemkundige tijdschriften in de streek. De verdienste komt Strobbe toe dat hij een mooie biografie heeft geschreven en bovenop ook heel diep ingaat op de (op zijn minst interessante maar ook merkwaardige) relatie tussen Van Doorne en Gezelle. Dankzij Van Doorne komt de priester-dichter herhaaldelijk op bezoek in het kleine Poeke en voelt hij er zich ook heel erg thuis. Van Doorne zorgt er voor dat er ook heel wat teksten van Gezelle bewaard blijven. Kleine gedichtjes of opdrachten worden neergepend op 'sanctjes' of in de 'poëzie-albums' van Hendrik. Vanuit zijn achtergrond als licentiaat in de Germaanse filologie heeft deze biograaf uiteraard ook veel aandacht niet enkel voor Gezelles werk maar ook voor het poëtische oeuvre van de jonge Poekse dichter. Strobbe slaagt er in heel wat werken geschreven onder verscheidene pseudoniemen bijeen te brengen en te duiden in het biografische verhaal.”

Van Doorne vereeuwigt net zoals zijn vriend en leermeester Gezelle zijn geboortedorp in een gedicht:

Aen Poucke

Laudabunt alli clarum Rhodon

Dat andere op verre landen roemen,

En 't voorste 't beste en 't schoonste noemen,

Ik min alleen mijn Vlaenderenland,

Alwar ik in een frissche streke

Op 't kronkelboord der Pouckebeke

Het eerste bloeiend bloemke vond.

En waar ik onder moeder zorgen

Mijn jonge kinderjaren sleet,

En leefde in vreugde en leefde in vreed'

Door 't blanke kinderkleed verborgen!

Als anderen vreemde landen zoeken,

Dan wijst mij ook mijn hart een oord,

Maer altijd is 't hetzelfde woord

Dat mij komt streelen, altijd Poucke.

Treurbeuk of 'Gezelleboom' in Poeke

Deze opvallende boom met uitwaaijende kroon staat in de Ruiseledestraat in Poeke. Het is de 'Gezelleboom'. Tevens de dikste en oudste, zo'n 150 jaar, in de regio. Onder deze beschermde treurbeuk, vindt Gezelle de inspiratie voor een gedicht over 'zijn mooi Poeke'. Titel: "Poeke". Daarin beschrijft de dichter ook het boomgewelf van de treurbeuk. Onder deze boom heeft Gezelle niet alleen zitten mijmeren en lopen brevieren, maar ook heel wat inspiratie opgedaan voor zijn literaire werken.

Guido Gezelle

ook maar een mens

1830-1899

Een gemakkelijke datum om te onthouden. 1830. Het jaar dat Guido Gezelle geboren wordt. Generaties Vlamingen groeiden op met zijn gedichten. Ook zij die geen gedichten lezen. Hoewel we tijdens een TV-quiz hoorden zeggen dat het 'krinkelende winkelende waterding' een gedicht was van Stijn Streuvels...

Het zit Gezelle van bij de start niet mee. Bij zijn geboorte staat zijn veel te grote hoofd vol bulten en de inderhaast opgeroepen pastoor dient voor alle zekerheid een 'nooddoop' toe. Het knaapje heeft veel hoofdpijn maar toch wordt Guido een kind als de meeste anderen. Spelen, ravotten, kwajongensstreken en naar school gaan. En steeds uitmuntend voor de godsdienstlessen. Zijn moeder Monica noemt hem 'onze wildewagen'.

Thuis hebben ze het niet te breed. Op de middelbare school van het Klein Seminarie van Roeselare vervult hij daarom ook nog de rol van portier. Hij droomt ervan om priester te worden en hij wordt het. Maar dan begint de miserie. Als hij opgenomen wordt in het gelid van leerkrachten durft hij nauwelijks aan tafel iets te vragen. Bescheiden haast hij zich steeds bij het verlossende belsein naar zijn kamer.

Zijn eigenzinnige en al te non-conformistische omgang met de leerlingen veroorzaakt spanningen. Als een van zijn geliefde leerlingen aan zijn bewonderde leraar een late zomerroos aanbiedt vloeit uit Gezelle's pen 'Dien avond en die Roze'. De emotionele dichter wordt verplaatst naar het Engels College in Brugge. Hier moet hij ingeweken Engelsmannetjes een schoolse opleiding geven. Op tuchtgebied wordt dat een flop. Na vijf jaar wordt het opgedoekt.

We zijn nu 1865 en hij wordt onderpastoor in Brugge. Hier wordt hij een duizendpoot, ze noemen hem de 'zereloper'. Hij doet alles. Pastoraal werk, tijdschriften oprichten en vol schrijven. Mederedacteur van kiesgazetjes, waarin men graag zijn radde en stekelige pen gebruikt. Veilig beschut door schuilnamen en onder de hoede van politieke mandatarissen en het bisdom.

Dan loopt het weer fout. Eerst bezorgt een meid hem financiële problemen en ietsje later brengt de Engelse lady Smith hem in opspraak. Gezelle stort in en het bisdom verplaatst hem naar Kortrijk.

Opgekrikt door de deken herstelt hij langzaam en begint wortel te schieten. Werk, veel werk. Pastoraal, heemkunde, Engelse lessen, taalzanterij, vriendenkring, zijn taaltijdschrift. Hij schrijft gedichten voor allerlei gelegenheden. Hier komt de echte dichter tot leven.

Maar helaas. Het bisdom gunt hem weinig. Gezelle wordt 'overgeplant' naar Brugge om een laatste, immense opdracht uit te voeren: de vertaling vanuit het Latijn van een theologisch werk naar het Nederlands. En of hij misschien voor hun tijdschrift ook nog abonnementen kan werven...

Hij wordt nu wel directeur van een congregatie Engelse nonnen maar zijn pijpje roken moet hij achter hoek en kant doen. Naast wat priesterlijke opdrachten in dit klooster schrijft hij daar nog een aantal beroemde gedichten. Hij is de grondlegger van de moderne Nederlandstalige poëzie.

Gezelle is een raadselachtig man die ogenblikken van grote blijdschap kent maar ook geregeld gebukt gaat onder zwaarmoedigheid. Hij sterft in 1899, net voor de nieuwe eeuw begint.

De hersenmassa van Gezelle woog 314 gram meer dan het gemiddelde in die tijd. Op zijn sterfbed fraselde hij Latijn, Vlaams en Engels door elkaar.

Als pastoor van de Walburgaparochie noemen ze Gezelle 'de zereloper'. Zere is in 't West-Vlaams een beetje een kruising tussen actief en snel.

Aan de Rolweg in Brugge ligt een klein Gezelle-museum dat absoluut een ommetje waard is. De tuin is een oase waar je poetisch wordt.

Belzele

Belzele is een deelgemeente van Evergem (O-VL) telt slechts zo'n goeie 3000 inwoners en ligt aan het kanaal de Lieve. 't Liefke, in de volksmond, geldt als het oudste kanaal in Vlaanderen. Toen Gent een uitweg naar de zee zocht, startten de graafwerken voor een kanaal naar Damme in 1251. Vandaag resten nog maar vier stukken Lieve waarvan één in Belzele.

Onderweg van Belzele naar Nevele houden we halt aan "de Lieve's bistranoom" om van een heerlijk middagmaal te genieten. Na het middagmaal, in het tweede deel van de busrit naar Nevele, zet Gaby Basiel Decraene en zijn Vlaamse poëziedagen in het spotlicht.

Basiel De Craene krijst zich onder de levenden op 15 april 1880 in Waarschoot. Hij studeert aan het Groot Seminarie van Gent en aan de universiteit in Leuven. In 1905 grijpt zijn priesterwijding plaats. Tijdens de periode 1915 - 1930 heeft onderpastoor Basiel zijn pleisterplaats in het Meetjesland te Kaprijke. Voor zijn laatste opdracht zendt de bisschop hem opnieuw naar het Meetjesland, ditmaal als pastoor in Merendree van 1938 tot 1956. Een bronzen borstbeeld (1994) herinnert aan de poëzie-minnende pastoor. In 2008 onthult men een beeld in zijn geboorteplaats Waarschoot.

Wie denkt dat poëzie enkel vandaag op een podium gebracht wordt voor een breder publiek, zal verrast zijn te vernemen dat er ooit *Vlaamse Poëziedagen* bestonden. Deze brachten honderden (soms meer dan duizend!) mensen op de been. De menigte luisterde urenlang naar kritische voordrachten en vooral naar dichters en gedichten van uiteenlopende pluimage.

Die *Vlaamse Poëziedagen* zijn het initiatief en levenswerk van pastoor Basiel De Craene, zelf als schrijver actief. Met die organisaties verwerft hij vooral bekendheid van 1937 tot aan zijn dood in 1956. De *Vlaamse Poëziedagen* worden eerst ingericht in Ooidonk en later in **Merendree**. Vooral in de eerste jaren na de Tweede Wereldoorlog vormen de Vlaamse Poëziedagen een uitgelezen gelegenheid voor de ontmoeting van uiteenlopende groepen dichters. Aan de ene kant is er de confrontatie van katholieken en vrijzinnigen, in het verzuilde Vlaanderen een allesbehalve vanzelfsprekende aangelegenheid. Aan de andere kant is er de toenemende discussie tussen traditionele en modernistisch-experimentele dichters die ten dele bij die gelegenheid wordt gevoerd.

Basiel De Craene midden een zee van poëziefhebbers tijdens de succesvolle Vlaamse Poëziedagen in Merendree

Nevele

Nevele is een deelgemeente van Deinze gelegen in het zuiden van het Meetjesland. De oudste geschreven vermelding van Nevele luidt *Niviala* (eind 9de eeuw).

De beroemdste naam die, zelfs door de eeuwen heen, gelinkt is aan Nevele is Filips van Montmorency (zoon van Jozef Montmorency, heer van Nevele) beter gekend als graaf van Hoorn (of Horne). Die mogelijk gewoond heeft in het kasteel van Ooidonk in Nevele. Jawel, hij die samen met graaf van Egmond op 5 juni 1568 een kopje kleiner wordt gemaakt op de Grote Markt in Brussel. Horne blijft steeds katholiek maar verzet zich tegen de inquisitie en voert een tolerant beleid jegens de protestanten. Een doorn in het oog van Alva en zijn kliek...

Nevele krijgt ook de razernij van de Beeldenstorm over zich heen.

Eeuwen later in Wereldoorlog I en II is brug over het Shipdonkkanaal het decor van zware gevechten. Veel gebouwen worden ruïnes.

We richten nu onze aandacht op enkele merkwaardige Nevelaars: **Cyriel Buysse** (de Roets 2007/02) en de zusters **Rosalie en Virginie Loveling** (de Roets 2009/23).

Cyriel Buysse (1859-1932) wordt in Nevele geboren. Vader is fabrikant Ludovicus Buysse en Maria Loveling, de oudere zus van de schrijfster Virginie Loveling is zijn moeder.

Cyriel loopt school in het Koninklijk Atheneum in Gent, maar maakt dat niet af.

Buysse groeit op in een Franstalig Vlaams milieu. Hij heeft een goed oog voor het wel en wee op zijn geboortegrond. Aanvankelijk publiceert hij een aantal romans waarin het verdierlijkte leven van de landarbeiders centraal staat. Zijn toneelstuk *Het gezin Van Paemel* over het leven van de arme pachters en hun kasteelheren wordt nog altijd gespeeld en is in 1986 verfilmd.

Buysse wordt lang beschouwd als een ongrijpbare eenling. Zelf kan hij mensen uitmuntend portretteren, zoals de rijke lui in de 'hoge herenhuizen' langsheen het Schipdonkkanaal. Maar ook het janhagel een wijk verderop ontsnappen niet aan zijn pen. Zelf laat Buysse zich moeilijk benaderen. Zijn biograaf Jozef van Parys typeert hem als iemand die zich nergens echt thuis voelt, als een artiest in het gezin van een fabrikant, een bourgeois te midden van boeren, een vrijdenker in het katholieke Vlaanderen en een liberaal met socialistische sympathieën.

Virginie (1834-1923) en haar jong gestorven zus Rosalie Loveling (1834-1875) groeien op in een cultureel intellectueel vrijzinnig milieu. Hun ouders zijn welgesteld. Via privé onderwijs krijgen de kinderen Loveling een goede ontwikkeling en een uitgebreide talenkennis. Virginie en Rosalie lezen Nederlandse, Duitse en vooral Franse auteurs. Vertalingen brengen hen tot eigen creatief werk, dat Virginie reeds vanaf haar vijftiende in tijdschriften begint te publiceren.

Wanneer vader zelfmoord pleegt gaat de familie in Gent wonen. Daar maken de zussen kennis met Frans sprekende liberale burgerij en hun fel antiklerikale opvattingen. Rosalie schrijft gedurende vijf jaar. Haar productie is beperkt tot twee bundels novellen en wat melancholische verzen.

Virginie schrijft in het begin van haar literaire parcours realistische poëzie met sentimentele ondertoon. Na de dood van haar zus schrijft ze hoofdzakelijk proza : romans, novellen, reis- en kinderverhalen, enkele essays en volkskundige studies. Ze maakt scherpe karakterstudies van de Gentse burgerij. Tijdens de eerste wereldoorlog houdt Virginie een dagboek bij, wat levensgevaarlijk is in een bezette stad. Officiële erkenning krijgt Virginie in 1895, met de roman *Een dure eed* uit 1891, die bekroond wordt met de Vijfjaarlijkse prijs voor Nederlandse Letterkunde.

Buysse-kenner de heer André Bollaert vertelt nog heel wat meer over deze schrijvers. Het huis van Buysse's jeugd dient daarbij als decor. Uniek voor groepen van buiten Nevele!

TEKSTGRAGMENT UIT 'HET GEZIN VAN PAEMEL' VAN C. BUYSSE

(1903 – theater)

In dit fragment (de vijfde scène uit het eerste bedrijf) komt het tot een confrontatie tussen boer Van Paemel en zijn oudste zoon Eduard. Wat kan (of moet) het arme 'werkvolk' doen om zijn situatie te verbeteren?

Staken? Of nóg harder werken?

Bedrijf I, scène 5

EDUARD (*driftig*) Hawèl, Voader, en ik zegge dat 't 'n schande es van op d'oarme wirkmeinschen te schieten! En 'k zegge da Kamiel ne lafoard en ne muerdenoar es os hij op 't wirkvolk durft schieten!

MOEDER VAN PAEMEL (*tot Eduard; smekend*) O, Edewoard, os 't ou belieft...

VADER VAN PAEMEL Van 't wirkvolk! Wie spreekt er van 't wirkvolk! 'k Spreke van de sloebers en de leeggangers die nie 'n wille wirken!... Van de dieë spreek ik, (*met een uitdagende blik op Celestine*) nondedzu!

EDUARD Voader, ... die meinschen zijn in wirkstoakijnges gegoan omda ze nie genoeg 'n wonnen om d'r van te leven, terwijl de rijke fabrikanten en de gruete propretoarussen nie 'n weten wa gedoan mee 't geld dat d'oarme wirkmeinschen veur ulder verdienen. Die meinschen 'n vroagen nie beter as van te meuge wirken, moar z'n willen nie uitgehongerd worden om veur ulder miesters schandelijke fortuneën bijeen te zoamelen. Ik weet er van te spreken. Ik wete wat da oarmoelien es. Z'hên mij van mijn wirk beruefd omda 'k veur mijne sloavenoarbeid drij centimen per uere verhueginge van luen durfde vroagen. Z'hên mij in d'oarmoe gesmeten, z'hên mij gedwongen om hier in ulder huis om 'n stik brued te komen bedelen... terwijl da Zenobie en heur kinders in heur eigen huis moesten gaan bedelen... hawèl, Voader, 'k zoe ne kier wille weten wat dat-e gij zoedt doen os den baron ou azue in d'oarmoe dompelde, os hij ouwe pacht dee opsloan tot da g'hem nie mier betoalen 'n keunt, os hij ou uithongerde, os hij ou dued dee wirken veur 'n luen, woar da ge nie mier van bestoan keunt?

VADER VAN PAEMEL Wa da 'k zoe doen? Wirken zoe 'k doen, es 't hier niet, dan elders. Moar wirken, nondedzu! Tot da 'k 'r bij valle, en nie leeg luepen, lijk of ge gij wél gedoan hêt.

EDUARD (*tot Kamiel*) Kamiel... 'n schiet op de wirkmeinschen niet, want ge zoedt op ouw eigen broere keunen schieten!

VADER VAN PAEMEL Kamiel zal zijn plicht doen. Hij zal doen wa da zijn euverheden hem commenderen. [...]

CORDULE (*woedend tot Vader Van Paemel*) Zue hij moe zijn eigen broere vermuerden!?

TEKSTFRAGMENT UIT HET DAGBOEK VAN VERGINIE LOVELING

29 Juli 1914

In 't Oosten woedt de oorlog.

België mobiliseert.

Gent 2 augustus. 's avonds 7 uur.

Langs de Leopoldlaan onder het gewelf der kastanjeboomen loopen groepen soldaten met de kwispelmuts of de muts met rooden rand op, in de twee richtingen voortschrijdend.

Ze zijn niet gewapend.

Zware wagens met kanonnen, die den grond doen beven en de huizen trillen, komen aangerold.

Op elk affuit ligt er een kanon horizontaal, doch met den versmalden vuurmond ietwat naar omlaag.

Ze schijnen niet heel groot, maar het gewicht moet wel ontzaglijk wezen; want vijf paarden trekken elken wagen voort. Met ijzerrinkelingen komen legerkisten en kastwagens op een draafje aan.

In het Stadspark, waar bloemen bloeien; de zon op de effen, fluweelgroene zode schijnt, staan voor het Feestpaleis talrijke ambulance-wagens van het Roode Kruis op de te kwetsen jeugd te wachten; verhuizingwagens, staatsspoorwegwagens en vervoermiddelen van allen aard.

Daarrond woelen vele menschen van alle klassen der samenleving.

De afstand is te groot om de gesprekken te hooren.

Op het speelplein ginder, veel verder, loopen, springen, dansen, huppelen kinderen, geheel ingenomen door hun dartele vreugd; hier en daar grazen, uitgespannen of in te spannen paarden het korte gras af.

Zondag 2 Augustus.

Middernacht.

Ik schiet wakker.

Wat gebeurt er in mijn straat?

Het is een getrappel van voeten als dat van een groote kudde schapen.

Nu zie ik het aan 't raam: het zijn menschen in dichten drom, die van den kant der Heuvelpoort komen afgedraafd om het vertrek der soldaten te zien.

Duisternis. Op den Steenweg links hoor ik eerst, dan bemerk ik in zwarte wemelbeweging vooruit hier en daar vonken van wapenblank.

De menigte juicht en roept "Hourra!" Stemmen uit de legergroep heffen den Vlaamschen Leeuw aan:

"Zij zullen hem niet temmen,
Den fieren Vlaamschen Leeuw,
Al dreigen zij zijn vrijheid,
Met kluisters en geschreeuw!"

Het klinkt manhaftig, tergend, hartgrievend, als een terugwerking tegen wankelmoed in dien woeligen nacht.

"Adieu, adieu à vous tous," roept er een stem aan den hoek mijner straat den menschendrang toe, de stem ondanks het onheilspellend vaarwel is opgewekt.

"Vive la Belgique!" roept ze nog.

Het is de stem van een kapitein-commandant, die hier in de buurt woont.

Hij was jaren lang verloofd met een zeer beschaafd, deftig meisje, die geen geld bezat.

Trouw wachtten de beiden tot hij in rang opklom, waar geen bruidschat bij officieren meer wordt vereischt. Sinds zes maanden zijn ze gehuwd.

Met trommelgeroffel en muziekgeschal trekken de landverdedigers naar den trein.

Zwak en zwakker worden de geluiden; en veel stiller dan ze gekomen waren trekken ook de belanghebbenden en nieuwsgierigen heen, en worden één voor één de ramen der kijkenden dichtgedaan in de bijna volledige duisternis, want de gasbekken zijn neergedraaid.

Maandag, 3 Augustus.

Duitschland heeft gisteren den oorlog verklaard aan Frankrijk.

Zwart grijze wolken zeilen onweerdreigend aan het zwerk.

De lucht is zwoel-benauwend.

Soldaten, twee, vier of meer tegelijk, trekken naar St-Pieters station.

Aan den boord van een trottoir op den Kortrijkschen Steenweg staat een jong en flink soldaat bij een jong en flink meisje.

Achteloos voor opspraak of benieuwdheid staan ze daar.

Zij draagt een klein hoedje, dat deels hare wangen bedekt; die wangen zijn rond en bleek.

Haar licht kleed is van sierlijken snit met gele roosjes overbloesemd; ietwat boven het middel op den rug met een gesp toegesnoerd, doet het hare slanke vormen uitkomen.

Hij draagt de soldatenmuts met den rooden band, de driekleurige kokarde en het nummer van zijn regiment.

Hij heeft een fijn gelaat, glad geschoren, sterk van blos.

Zijn donkere oogen zijn met warme streeling op haar gericht.

Hij zegt iets, wat als een bemoediging is vermeend en poogt te glimlachen.

Een enkel woord, dof uitgesproken, antwoordt zij onverstaanbaar voor de voorbijgangers. Hun taal is Fransch.

Strak ziet zij naar hem op met onbewogen uitdrukking, als wijdde zij al hare aandacht om zijn beeld vast in haar geheugen te prenten.

Soldaten trekken voorbij. Ze spoeden zich naar den trein. Hij schiet als wakker: hij moet ook gaan.

En zij weet het.

De vier handen omstrengelen elkander, in zachten, sprakeloozen duw, de armen strekken zich horizontaal in hun volle lengte ver van 't lichaam uit, als in dubbel kruisgebed, en zinken moedeloos neder.

Hij ijlt de straat over en met het hoofd naar den grond trekt zij stadwaarts verder.

Waar en wanneer zullen zij elkander wederzien!...

Hierboven vind je enkel maar een summiere schets van de geschiedenis van Nevele en wat info over Buysse en de gezusters Loveling. Maar wie ons verder inwijdt is gids André Bollaert zowat de levende Wikipediapagina van Nevele, maar nog een pak accurater. Hij is ere-voorzitter van 'Het land van Nevele', één van de meest actieve en grote heemkundige kringen van het land. Zijn passie voor de geschiedenis van zijn geboortestreek kent haar weerklank in ontelbare publicaties en sinds de jaren 1990 ook in tentoonstellingen, waarmee André en zijn team ook een breed publiek weten aan te spreken.

De Gezusters Loveling

Vrijzinnig en geëmancipeerd

1834 - 1875 - 1923

Rosalie en Virginie Loveling zijn zo atypisch als het maar kan. Ze wonen in Nevele, in het katholieke Vlaanderen van de negentiende eeuw. Ze zijn liberaal-vrijzinnig en ze doen aan literatuur. Hun tienerjaren brengen ze door in het 'betere' Gent. Familieomstandigheden brengen hen terug in Nevele, waar hun oudere zuster Pauline de moeder wordt van Cyriel Buysse.

Rosalie en Virginie wagen zich aan het schrijven van gedichten over het leven op het platteland. Hun eerste bundel verschijnt in 1870 en die kent talloze herdrukken. Voor velen betekent het sobere dichtwerk van de Lovelings het eerste contact met poëzie.

Rosalie sterft als ze nog maar eenendertig is. Haar twee jaar jongere zus Virginie probeert het nu met volkse romans. Ze oogsten behoorlijk wat succes en worden nu herontdekt. Zo kan je vandaag 'Een revolverschot' op internet lezen.

De moeder van alle smartlappen is 'Het geschenk' van Rosalie Loveling, het gedicht over de oude grootvader die een horloge schenkt aan de kleinzoon die hij korte tijd later moet begraven: "Hij trok het schuifke open, Het knaapje stond aan zijn zij, En zag het uurwerk liggen. "Och, grootvader, geef het mij?"

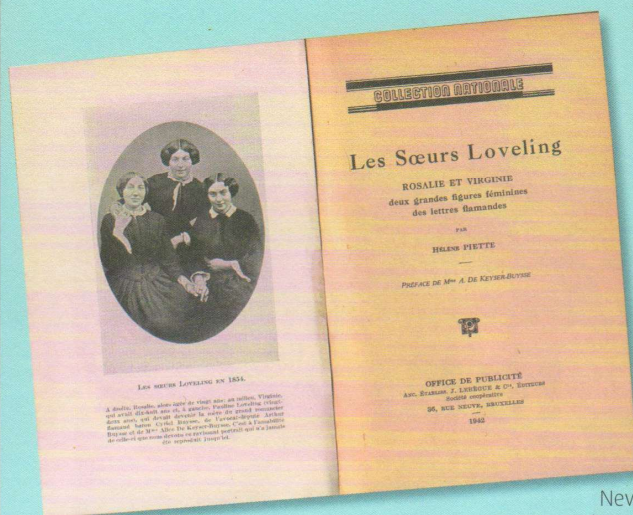
Virginie is wat braver dan Buysse, zodat zij een plaats krijgt in 'Zuid en Noord', de bloemlezing voor de katholieke middelbare scholen, en neef Buysse niet.

Virginie is bijzonder intelligent. Ze spreekt Frans, Italiaans en Duits, want vader is een Duitser. Virginie maakt lange reizen naar Zuid-Frankrijk en Italië en zelfs één keer naar Australië.

Tijdens de Eerste Wereldoorlog, ze is dan al de zeventig voorbij, houdt ze er een opmerkelijk dagboek op na.

Als er zeppelins of vliegtuigen niet ver van

Nevele neerstorten, zoekt ze mee naar de wrakken. Dankzij haar dagboek weten we hoe de Belgische overheid de val van de forten van Luik lange tijd verborgen hield. 'Nu eerst, op 10 oktober, wordt geweten dat de vijand den 7 augustus in Luik was. De forten houden stand, verzekerde mij gisteren nog een oud-officier', schrijft ze ontrichterend.

Het landelijke Nevele lijkt een vruchtbare kweekbodem te zijn voor vrouwelijke auteurs. 22 jaar na de dood van Virginie Loveling werd in de deelgemeente Poesele Monica Van Paemel geboren.

De *Drongengoedhoeve* is onze laatste pleisterplaats.

Eén van de onbetwistbare parels van het landschapspark Drongengoed is de Drongengoedhoeve in Ursel. In 1746 werd onder leiding van abt De Stoop de voormalige abdijhoeve van de Norbertijnen van Drongen gebouwd en kreeg het bosgebied zijn drevenpatroon in dambordvorm. Voor de abdij van Drongen was de hoeve hét centrum van bosbouw en economisch van levensbelang.

Naast de vele activiteiten die er plaats vinden, herbergt de hoeve verschillende toeristische functies. Er is een streekbezoekerscentrum, een Landschapinformatiecentrum en niet te vergeten een cafetaria. Het spreekt voor zich dat we er genieten van een lekkere versnapering met koffie. Wedden dat iedereen verrassend opkijkt bij het horen van het geneuzel van een Vlaamse of breugeliaanse doedelzak. Het is doedelzakspeler Wim Depoorter die ons verblijdt met enkele bijzondere deuntjes. Maar ook de heerlijke geuren van het bos zorgen voor onze fysieke en geestelijke ontspanning.

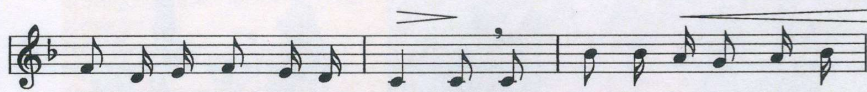
Op de bus richting Veurne-Koksijde-Oostduinkerke babbelen we na met onze buur en zijn we reeds nieuwsgierig naar de VVB-RoetsRonde van volgend jaar. Ja toch?

Meetjesland

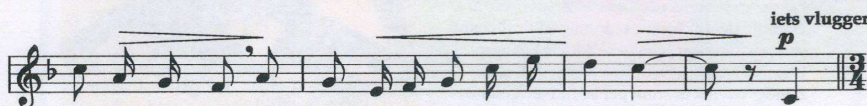
tekst: Clem De Ridder (1920 -)
muziek: Lode Dieltiens (1926 -)

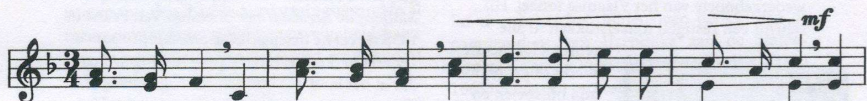
1. Waar waai - en de win - den zo wijd o - ver 't land dat
2. Waar is het dat dro - men en sprook - jes ont - staan des
3. Waar schui - ven de vaar - ten door vel - den en bos zo

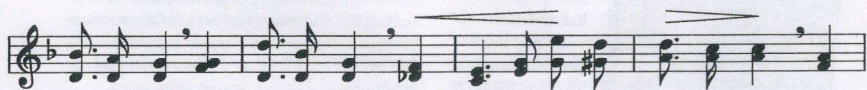
schet - tert van kleu - ren - ge - we - mel? Waar staan al de ein - ders met
a - vonds in 't schijn - sel der vu - ren? Waar zal men in mei - maand ter
traag tus - sen we - li - ge dij - ken? Waar schie - ten de spoe - len zo

po - pels be - plant, die wij - zen de weg naar de he - mel? _____
be - de - vaart gaan, als ziek - te en nood blij - ven du - ren? _____ In
lus - tig en los, als t' Eek - lo, de stad van de ei - ken? _____

't Meet - jes - land, het sprook - jes - land, de bloe - men - tuin van Vlaan - de - ren. Het

wa - ter - land, het lijs - ter - land, ons e - nig eeu - wig Meet - jes - land, te

mooi om te ver - an - d'ren, te mooi om te ver - an - d'ren. an - d'ren.

De Roets 2022: nieuwe markante mensen en historische verhalen uit onze contreien

Ook in 2022 laat De Roets je weer elke week markante mensen en historische verhalen uit onze contreien ontdekken of herontdekken. En of ze nu bekend of minder bekend zijn, ze zijn altijd historisch correct en pittig verteld.

Over *Ernest Soens* bijvoorbeeld, die burgemeester van Grimbergen die in de jaren '70 met de bouw van het Cultuurcentrum het Vlaamse leven in Strombeek een nieuw elan gaf. En over *Guido Cassiman* – jawel, die van het Trio Cassiman – die de eerste was om Omroep Brabant te leiden?

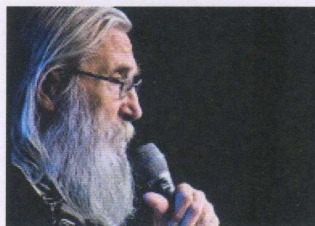
En Jef van der Veken, de alom gewaardeerde meestersvervalser. Antonia Van Damme, de 'grande dame' uit Sint-Laureins die er het Godshuis liet bouwen. En al gehoord van *Gustaaf De Loor*, de eerste Vlaming die de Vuelta won en achteraf meewerkte aan de landing van Apollo 11 op de maan?

Wist je dat Matthias vanden Gheyn de *Bach van de beiaard* genoemd werd? En Emmanuel Durllet de dichter van het klavier? Je leest er het verhaal over de Damesvrede van Kamerijk en over Cathelijne Van den Bulcke, die in Lier als heks verbrand werd. En weet jij wie Theodoor Van Loon was, de atypische schilder? Waarom de radeloze broers Johannes en Cornelis De Witt een spotlichtje krijgen? Wat dichter *Paul Snoek* met het pompgemaal in Nieuwpoort te maken heeft? En of Vlaamse ridders al petanque speelden?

Die verhalen, en nog veel meer, lees je in **De Roets 2022**. Daarbovenop krijg je elke week **verrassende weetjes**, is er voldoende ruimte voor **notities** en zijn er voor quizfanaten heel wat **historische puzzels**. Voor groot en klein. Een **ideaal geschenk!**

weekkalender
De Roets[®]

het geheugen van de Lage Landen

markante mensen en
historische verhalen

2020